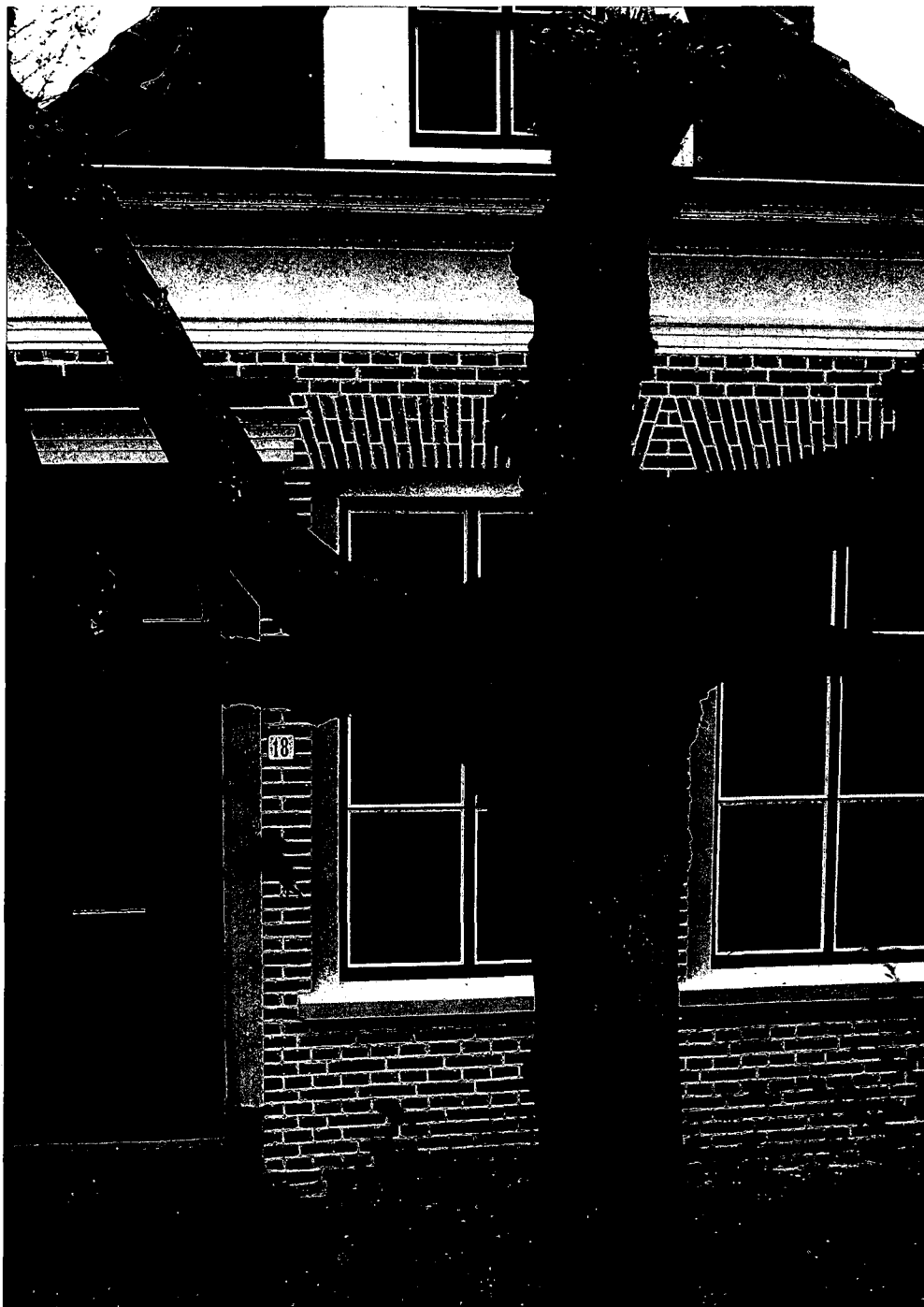

Redding en restauratie Arkelse boerderij

Op het moment dat we de familie De Kock bezoeken woont het hele gezin nog in de noodwoning op het erf. Als dit Heemschutnummer verschijnt, zullen ze echter hun intrek genomen hebben in de oude boerderij Schoolstraat 18, door Heemschut gered en door de familie De Kock gerestaureerd.

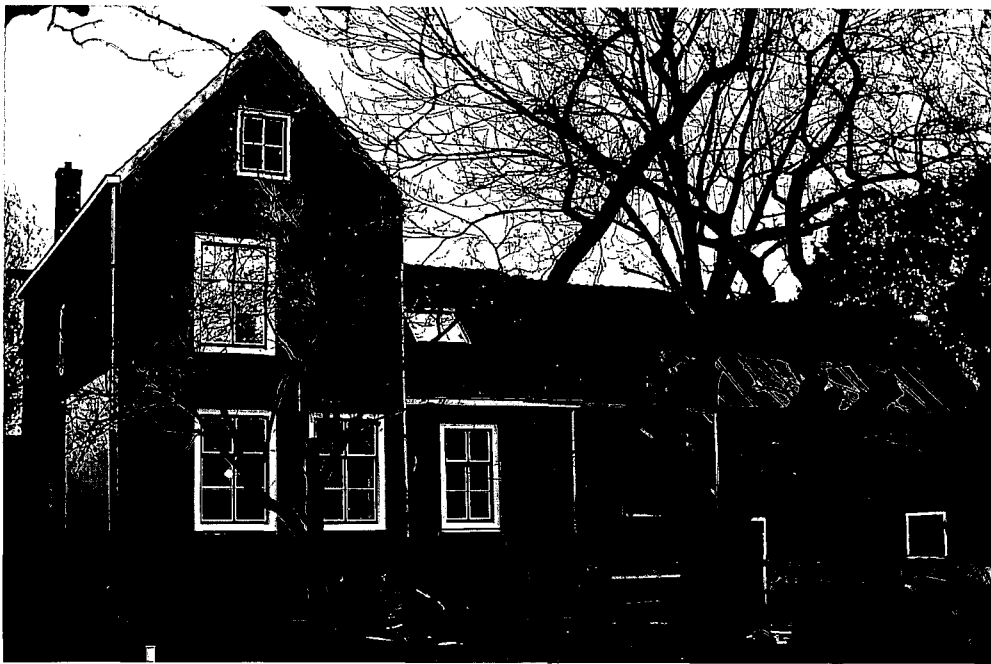
De boerderij

De eerste vraag, die in ons opkomt wanneer we de boerderij over de dijk naderen, heeft betrekking op de naamgeving: hebben we hier wel met een boerderij te maken? In de redengende omschrijving van de Rijksdienst – want er is hier sprake van een beschermd rijksmonument – wordt het geheel aangeduid als “dijkhuis met erachter liggende stal”. De naar de dijk gekeerde gevel, in voorjaar en zomer afgeschermd door het gebladerte van een kloekleilinde, zou met zijn “stadse” voordeur, hardstenen stoep, zesruits-schuiframes en, niet te vergeten, de zeer fraai geprofileerde kroonlijst aan een dorpsplein of smalle gracht niet misstaan. Die overeenkomst met het stedelijke bouwen wordt nog versterkt, doordat men zowel het woonhuis als de stal met pannen gedekt heeft en niet met riet. Nadert men het gebouw van de andere kant, over het pad dat door de boomgaard heenloopt, dan wordt men veel sterker het agrarische karakter gewaar. Het woongedeelte toont hier veel indrukwekkender, want zoveel hoger, maar ook de stal speelt hier veel sterker mee in het totaalbeeld. Opvallend is ook het contrast in kleur van de gebruikte baksteen voor het huis en de stal. Het eigenlijke huis is opgemetseld in een grauwe steen en deels gepleisterd terwijl het onderkomen voor het vee in een tamelijk lichtrode steen van een geheel ander formaat is opgetrokken.

De actie tot behoud

Voor we het interieur gaan bekijken praten we in de tijdelijke woning over de aanloop tot deze restauratie. De boerderij viel binnen de begrenzing van het bestemmingsplan “Tussen de dijken” evenals een moderne woonwijk voor 1500 mensen, waaronder de familie De Kock. Er was maar een ontsluitingsweg voor dit gebied en de gemeente projecteerde een tweede weg dwars over de boerderij heen! De weg bracht de pennen in beweging, want men vreesde stank- en geluidsoverlast in de buurt om nog maar te zwijgen van het gevaar voor de overal spelende kinderen. De kleintjes hadden inmiddels de boomgaard en het oude, geheimzinnige huis ontdekt. Ook de kinderen De

De “stadse” voorgevel aan de dijk van Schoolstraat 18.

Zicht op het woonhuis vanuit de boomgaard.

Kock kwamen met verhalen thuis over het bijzondere plekje, dat hen aan buitenlandse vakanties deed denken. Het dak van de boerderij was vanuit huize De Kock zelfs te zien. Toen de bestemmingsplanwijziging officieel ter visie gelegd werd had de heer De Kock dan ook twee gegronde redenen voor zijn bezwaar: geen toename van verkeersoverlast en -gevaar, maar ook geen sloop van het beschermde rijksmonument, waarin hij inmiddels ook zelf danig geïnteresseerd was geraakt. Tevens tipte hij Heemschut en de Heemschut-commissie Zuid-Holland tekende, als enige niet direct betrokkene, meteen bezwaar aan. Deze actie vond zijn vervolg in een onderhoud tussen burgemeester C. Bakker, Heemschut-voorzitter Zuid-Holland mr. D.W. Beels en technisch adviseur ir. F.

Goppel. Hierin benadrukte Heemschut nog eens het belang van de boerderij in cultuurhistorisch opzicht en bepleitte een andere oplossing voor de verkeersproblematiek. De burgemeester had hier wel oren naar en de heer De Kock herinnert zich dat van de aanleg van de weg sindsdien eigenlijk niets meer vernomen is. Deze opstelling van het gemeentebestuur en ook, meer algemeen gesteld, het met veel verve vormgegeven monumentenbeleid, geïnspireerd door een enthousiaste monumentencommissie, doen vermoeden dat het oorspronkelijke plan tot aanleg van de weg te wijten is aan een schoonheidsfoutje binnen de organisatie en dat zeker geen sprake is geweest van doelbewuste onachtzaamheid. Daarvoor slaat Giessenlanden, en het verdere verloop van deze zaak bewijst dat, een veel te positief figuur waar het de zorg voor het cultureel erfgoed betreft.

De familie De Kock slaagde erin met de eigenaar overeenstemming te bereiken en de boerderij werd, met het grootste gedeelte van de

bijbehorende grond, zijn eigendom. Volgende stap was het voordragen van de boerderij voor een toekenning uit de extra middelen voor 1996, beter bekend als "de pot van Nuis". Wanneer dat niet lukte zou men tot 2013 op subsidie moeten wachten en dat was wel wat erg lang, er moest hoognodig aan de slag gegaan worden. De gemeente ondersteunde de aanvraag van ganser harte en bij de officiële toekenning kwam de heer De Kock dan ook burgemeester Bakker tegen! Beiden waren voor hetzelfde uitgenodigd: het honoreren van de aanvraag voor Schoolstraat 18 te Arkel. Vervolgens kon onder het toezien oog van vrijwel de gehele Arkelse gemeenschap met het werk begonnen worden.

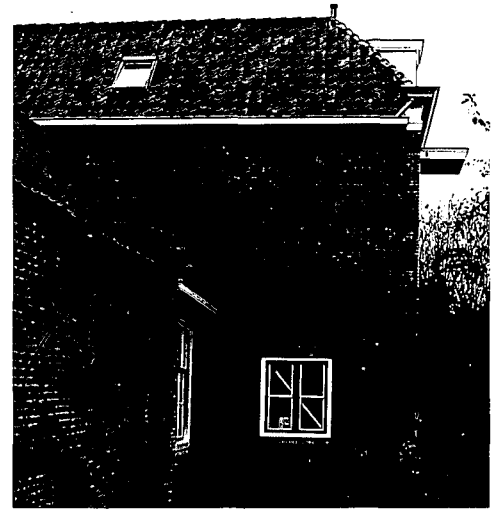
De restauratie

Het foto-album laat een totaal verkommerd pand zien: afbladderende pleister, ontbrekende deuren, gaten in het dak en de vloeren, grotendeels vergane ramen en geen hele ruit meer te bekennen. De restauratie-opvatting van de nieuwe eigenaars was een tamelijk eenvoudige: vernieuwing van wat niet meer mee kan, voor het overige alles laten zoals het is en wat noodzakelijke aanpassingen met het oog op modern wooncomfort. Dit hield in dat houten onderdelen, de kapsanten bijvoorbeeld maar ook de ramen, secuur werden opgemeten en tot op de millimeter nauwkeurig in nieuw hout weer werden "teruggebracht". De kap werd van beschot voorzien, dat onder de sporen werd bevestigd. Daar is uit oogpunt van hygiëne en onderhoud veel voor te zeggen maar het onttrekt wel een groot deel van de kapconstructie aan het oog. De laatste bewaard gebleven binnen-deur stond model voor de overige exemplaren. Een toevallig rondslingerend stukje van het

houtsnijwerk in het bovenlicht van de voordeur maakte een verantwoorde reconstructie hiervan mogelijk. De her en der verspreid liggende plavuizen keerden weer terug naar hun plaats van herkomst: de vroegere (en toekomstige) keuken.

'Twee begane gronden'

Als we het woonhuis van binnen bekijken springt een kenmerkende eigenschap van zo'n tegen de dijk aan gebouwd huis in het oog: het heeft als het ware twee begane gronden. Wie vanuit de boomgaard het huis, via de keuken, betreedt heeft hier het idee met de woonverdieping te doen te hebben en dit overkomt ook degene die, enkele meters hoger, vanaf de dijk

Woonhuis en stal vanuit de boomgaard ter hoogte van het kippenhok.

het huis binnen komt. Het bewonen van een dergelijk monument vraagt een zeker aanpassingsvermogen, zo zal er in de keuken gegeten moeten worden, want de zitkamer biedt daarvoor eigenlijk te weinig ruimte. Wel kon van het aanbrenge van een trap met overloop om de twee woonlagen te verbinden geprofiteerd worden om een hoek voor werken en studeren te creëren. Het ligt in de bedoeling in de toekomst ook de stal bij het woonhuis te betrekken. Hiervoor zal dan in ieder geval de zoldervloer van de stal flink hoger moeten komen te liggen om beneden voldoende stahoogte te krijgen. Over de aanvang van de restauratie van dat gedeelte van de boerderij bestaat evenwel nog geen zekerheid, eerst maar eens wonen in, en genieten van, hetgeen nu gereed gekomen is. Het woonhuis biedt het gezin voorlopig ruimte genoeg en met het uitzicht op de boomgaard moet de familie De Kock in het voorjaar inderdaad het vakantieachtige gevoel bekruipe hier te leven als God in Frankrijk.

Leo van der Meule is PR-medewerker van de Provinciale Commissie Heemschut Zuid-Holland.